

Försvarsutskottets yttrande 2024/25:FöU3y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2024

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har beslutat att ge övriga utskott och EU-nämnden möjlighet att yttra sig över regeringens skrivelse 2024/25:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 och utskotten dessutom över de motioner som väckts med anledning av skrivelsen, i de delar dessa berör respektive utskotts beredningsområde. Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till det motionsyrkande som rör utskottets beredningsområde, nämligen det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco).

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Det permanenta strukturerade samarbetet

Motionen

I motion 2024/25:3355 yrkande 21 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anför motionärerna att Sverige bör lämna det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco). Motionärerna anser att EU i stället bör prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa.

Bakgrund

I december 2017 etablerades Pesco, som syftar till att fördjupa det försvarspolitiska samarbetet inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Deltagandet i Pesco är frivilligt och beslutsfattandet ligger kvar hos de enskilda medlemsstaterna som själva beslutar hur många Pescoprojekt de vill medverka i. Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet föreslog i betänkande 2017/18:UFöU3 att regeringens förslag om ett svenskt deltagande i Pesco skulle bifallas. Eftersom deltagande i Pesco är frivilligt bedömdes det inte påverka den nationella suveräniteten. Utskottets förslag fick stöd i kammaren (prop. 2017/18:44, bet. 2017/18:UFöU3, rskr. 2017/18:94). Utskottet har vid flera tillfällen uttryckt sitt stöd för ett svenskt deltagande i Pesco i enlighet med de kriterier och åtaganden som de deltagande länderna tidigare enats om (yttr. 2017/18:FöU9y, yttr. 2018/19:FöU4y, yttr. 2020/21:FöU8y och yttr. 2022/23:FöU3y). I sitt yttrande till utrikesutskottet över regeringens skrivelse 2023/24:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2023 och följdmotioner anförde försvarsutskottet att Pesco, som har till syfte att förbättra de deltagande staternas militära förmågor, behövs för att försäkra långsiktig fred och skapa stabilitet inom EU.

Utskottets ställningstagande

Det säkerhetspolitiska läget i Europa har försämrats kraftigt de senaste åren, inte minst på grund av Rysslands fullskaliga anfallskrig mot Ukraina. Därför anser utskottet att det är angeläget att den europeiska försvarsförmågan stärks och att detta sker skyndsamt. Utskottet välkomnar samarbete inom EU som syftar till att bidra till en sådan förstärkning. Vidare konstaterar utskottet att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken inom EU är mellanstatlig. Utskottet understryker vikten av att försvarssamarbete inom EU inte bidrar till

begränsningar av nationell operativ förmåga, och vill därför särskilt framhålla att det är frivilligt för medlemsstaterna att delta i Pescosamarbetet och dess projekt.

Utskottet anser att Pescosamarbetet är en viktig del i utvecklingen av unionens militära interoperabilitet och gemensamma operativa beredskap. Därtill utgör samarbetet en möjlighet att främja svenska försvarspolitiska intressen. Bland annat deltar Sverige i ett Pescoprojekt om militär mobilitet som syftar till att förenkla och standardisera nationella gränsöverskridande militära transportförfaranden. Utskottet anser att möjligheterna till snabb förflyttning av militär personal och militära tillgångar i hela EU är av avgörande betydelse för europeisk beredskap. Sverige deltar även i ett projekt om skydd av kritisk infrastruktur på havsbotten. Ökad samverkan allierade länder emellan är en central förutsättning för skyddet av kritisk infrastruktur till havs, bl.a. i Östersjön. Med tanke på det försämrade säkerhetspolitiska läget och för att på bästa sätt möta de potentiella hot som präglar såväl svensk som europeisk försvars- och säkerhetspolitik understryker utskottet betydelsen av ett omfattande och välfungerande europeiskt samarbete.

Utskottet tar fasta på att regeringen i samband med den svenska anslutningen till Pesco åtog sig att verka för en effektivare europeisk försvarsindustri inom Pesco. Utskottet vidhåller sin bedömning att främjandet av den europeiska försvarsindustriella och försvarstekniska basen alltjämt är en prioriterad fråga inom det europeiska försvarssamarbetet. Utskottet vill därför uttrycka sitt fortsatta stöd för ett svenskt deltagande i Pesco i enlighet med de kriterier och åtaganden som de deltagande länderna tidigare enats om.

Utskottet föreslår därmed att utrikesutskottet avstyrker motion 2024/25:3355 (V) yrkande 21

Stockholm den 10 april 2025

På försvarsutskottets vägnar

Matheus Enholm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matheus Enholm (SD), Jörgen Berglund (M), Helén Pettersson (S), Johan Andersson (S), Helena Bouveng (M), Hanna Westerén (S), Gulan Avci (L), Alexandra Anstrell (M), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Larsson (C), Lars Püss (M), Emma Berginger (MP), Per Söderlund (SD), Markus Selin (S), Camilla Brunsberg (M) och Lena Johansson (S).

Avvikande mening

Det permanenta strukturerade samarbetet (V)

Hanna Gunnarsson (V) anför:

Jag delar inte utskottets syn på det permanenta strukturerade samarbetet Pesco. Jag menar att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. I stället bör EU prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa. Regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna Pesco. Jag anser följaktligen att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2024/25:3355 yrkande 21.